

УДК 636.09.614:638.8

Сачук Р.М., здобувач * ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ КРОЛІВНИЦТВА

У статті запропоновані унікальні бізнес-плани з кролівництва, розроблені економістами компанії “Екокрол”, для визначення організаційно-економічних умов зменшення витрат та підвищення рентабельності виробництва.

Ключові слова: ефективність, бізнес-план, технологія, прибуток, продукція, кролівництво.

Постановка проблеми. Нестабільність та економічна криза в умовах ринкової трансформації аграрного сектору України негативно вплинули на сільськогосподарське виробництво і переробку тваринницької продукції, зокрема на галузь кролівництва.

На українському ринку продуктів харчування м'ясо кроля і продукція з нього займають скромне місце, що пов'язане із незначним його виробництвом. Водночас це один з найпродуктивніших і скоростиглих видів тваринництва, здатних у стислі терміни давати дієтичне м'ясо, хутро, добрива та біогаз. Що ж нам заважає подбати про цю галузь? Виявляється – нічого. Треба лише усе ретельно обрахувати і розпочати, так, як пропонують спеціалісти компанії “Екокрол” на Хмельниччині [3].

Аналіз останніх досліджень. Організаційно-економічні проблеми розвитку кролівництва розглядалися у наукових дослідженнях Н.А. Балакирева, І.С. Вакулєнка, З. Поладяна, М.Я. Жинчина, О.Г. Зайцева, Т.Г. Дудар, В.Ф. Кладовщикова та ін. Проте, питання розвитку галузі в сучасних умовах господарювання потребує подальших наукових досліджень.

Мета статті. Метою проведених досліджень є підвищення ефективності виробництва продукції кролівництва за рахунок запропонованої технології професора Михайлова. Для досягнення мети визначалися організаційно-економічні умови зменшення витрат та підвищення рентабельності виробництва, запропоновані унікальні бізнес-плани з кролівництва, розроблені економістами компанії “Екокрол” (Хмельницької області), які ґрунтуються на практичному досвіді фірми.

Виклад основного матеріалу. Вирощування кролів – виробництво доступне для широких верств населення. Кролі не вимогливі до умов утримання

Науковий керівник – д.вет.н., професор Демчук М.В.

© Сачук Р.М., 2011

і здатні споживати дешеві рослинні корми, що дає змогу виробляти конкурентоспроможну м'ясну та хутрову продукцію [1, 2, 4].

Для обґрунтування і розробки організаційно-виробничих параметрів та їх економічної оцінки спеціалістами компанії "Екокрол" було прийнято розміри кролівничих господарств на 10, 20, 50, 100, 400 міні-ферм.

Одна міні-ферма займає всього півтора квадратних метри території. Однак, беручи до уваги проходи і санітарні розриви, слід планувати для кожної міні-ферми не менше восьми квадратних метрів території, а на великих промислових фермах, при обліку найсуворіших протипожежних вимог – і більше.

Початкові інвестиції. У загальних витратах на створення кролівничих ферм понад 50% займають кошти на придбання міні-ферм та техніки для кормовиробництва. Крім того, потрібні кролематки та самці. Компанія "Екокрол" пропонує елітну породу кролів - «Білий Велетень» та «Сріблястий», що характеризуються великою масою. Вартість однієї кролематки та одного самця становить 400 грн. Розраховано, що для 10 міні-ферм необхідно 16 кролематок та 2 самці; для (для) 20 – 34 та 2; для 50 – 84 та 4; для 100 – 160 та 8; для 400 – 600 та 18. Залежно від розмірів кролівничих ферм, як це видно із таблиці 1, необхідна для цього сума становить від 49,3 до 1931,2 тис. грн.

Таблиця 1

Витрати на початкові інвестиції

Вартість найменування, тис. грн.	Розмір кролівничого господарства, кількість міні-ферм				
	10	20	50	100	400
Міні-ферми	40,0	80,0	200,0	400,0	1600,0
Шифер	2,1	4,2	10,5	21,0	84,0
Кролематки	6,4	13,6	33,6	64,0	240,0
Самці	0,8	0,8	1,6	3,2	7,2
Всього	49,3	98,6	245,7	488,2	1 931,2

Виробничий цикл. Згідно з прийнятою технологічною схемою за Михайловим, виробничий цикл становить 122 дні або 4 місяці. За цей час молодняк досягає 4,5 кг живої ваги, з них 2,4-2,5 кг – чистого м'яса. Кролі харчуються виключно сіном та комбікормом. Одному кролю необхідно 14 кг комбікорму та 10 кг сіна на один цикл (122 дні) (див. табл.2).

Таблиця 2

Розрахунок витрат на утримання одного кроля за виробничий цикл (122 дні)

Вид продукту	Необхідна кількість, кг	Ціна за 1 кг, в грн.	Сума, в грн.
Комбікорм	14	3,0	42,0
Сіно	10	0,8	8,0
Разом:			50,0

Доцільно також включити у витрати заробітну плату працівників. Рекомендовано найняти 1 робітника, який буде обслуговувати фермерське господарство на 50 міні-фермах, на 100 міні-фермах – 3 робітника та на 400 - 15. При 10 та 20 міні-фермах робоча сила у склад витрат не включається, оскільки фермер сам може доглядати господарство у вільний від роботи час. Затрати часу на догляд 10 міні-ферм становить 30-40 хвилин в день, а на 20 – 1 година. В середньому на ринку праці заробітна плата становить 2 000 грн./міс.

Відповідно на 1 робітника буде витрачено в місяць: $1 * 2\,000 \text{ грн.} = 2\,000 \text{ грн.}$, 4 – 8 000 грн. та на 15 – 30 000 грн. За весь виробничий цикл ця сума зростає до: $2\,000 \text{ грн.} * 4 \text{ міс} = 8\,000 \text{ грн.}$, $8\,000 \text{ грн.} * 4 = 32\,000 \text{ грн.}$ та $30\,000 \text{ грн.} * 4 \text{ міс} = 120\,000 \text{ грн.}$ Виходячи з цього, у собівартість утримання кроля слід включити і витрати на робочу силу.

Підраховано, що одна кролематка народжує 8 кроленят за один цикл. Відповідно до цього отримуємо: $16 \text{ кролематок} * 8 \text{ кроленят} = 128 \text{ кроликів}$; $34 \text{ кролематки} * 8 \text{ кроленят} = 272 \text{ кролі}$; $84 \text{ кролематки} * 8 \text{ кроленят} = 672 \text{ кролі}$; $160 \text{ кролематок} * 8 \text{ кроленят} = 1\,280 \text{ кролів}$ та $600 \text{ кролематок} * 8 \text{ кроленят} = 4\,800 \text{ кролі}$.

Виходячи з цього, у собівартість утримання кролика слід включити і витрати на робочу силу. Отже, $8\,000 \text{ грн.} / 672 \text{ кролі} = 11,90 \text{ грн.}$, $24\,000 \text{ грн.} / 1\,280 \text{ кролів} = 18,75 \text{ грн.}$, $120\,000 \text{ грн.} / 4\,800 \text{ кролів} = 25 \text{ грн.}$

Сумарні витрати на утримання одного кролика становлять: $50 \text{ грн.} + 11,90 \text{ грн.} = 61,90 \text{ грн.}$; $50 \text{ грн.} + 18,75 \text{ грн.} = 68,75 \text{ грн.}$; $50 \text{ грн.} + 25 \text{ грн.} = 75 \text{ грн.}$

Розрахунок витрат на утримання 128 кролів: $128 \text{ кролів} * 50 \text{ грн.}$ (витрати на утримання 1 кроля, таблиця 2) = 6 400 грн., $272 \text{ кроля} * 50 \text{ грн.} = 13\,600 \text{ грн.}$, $672 \text{ кролика} * 61,90 \text{ грн.} = 41\,596,80 \text{ грн.}$, $1\,280 \text{ кролів} * 68,75 \text{ грн.} = 88\,000 \text{ грн.}$ та $4\,800 \text{ кролів} * 75 \text{ грн.} = 360\,000 \text{ грн.}$

Ці витрати розраховані на один виробничий цикл (122 дні).

У розрахунках не враховано витрати на електроенергію та воду, оскільки вони є незначними. Такі витрати становлять не більше 2% сукупних витрат виробництва і залежать від місця розташування фермерського господарства.

Обчислення економістів компанії “Екокрол” показують, що з підвищенням розмірів ферм від 10 до 400 міні-ферм, продуктивність праці обслуговуючого персоналу підвищується в 1,0 – 2,5 рази, а собівартість виробництва 1 ц кролятини при цьому зменшується на 12,5 – 45,3% і дорівнює: на фермі на 10 міні-фермах – 1284; 20 міні-фермах – 1123; 50 – 962; 100 – 801 та 400 – 701.

Таблиця 3

Розрахунок доходу від реалізації одного кроля

Найменування	Кількість та одиниці вимірювання	Ціна, в грн. За 1 кг чи 1 шт.	Сума, в грн.
М'ясо	2,5 кг	50,0	125,0
Печінка	0,150 кг.	100,0	15,0
Шкіра	1 шт.	20,0	20,0
Голова	1 шт.	3,0	3,0
Парфумерний жир	0,150 кг	100,0	15,0
Разом:			178,0

Прибуток. Прибуток отримуємо внаслідок реалізації кролячого м'яса, продажу шкірок та парфумерного жиру. Аналіз економічної ефективності виробництва продукції кролівництва свідчить, що рівень річного прибутку зростає із збільшенням міні-ферм. З урахуванням витрат початкових інвестицій на створення ферм термін окупності капіталовкладень зменшується з 11 місяців до 1,2 років (див. табл. 4). Рівень рентабельності зростає із збільшенням поголів'я основних кролематок на фермі.

Таблиця 4

Вартість найменування, тис. грн.	Розмір кролівничого господарства, кількість міні-ферм				
	10	20	50	100	400
Дохід від реалізації та продажу продукції кролівництва					
Реалізація та продаж					
М'ясо	16,0	34,0	84,0	160,0	600,0
Печінка	1,9	4,1	10,1	19,2	72,0
Шкіра	2,6	5,4	13,4	25,6	96,0
Голова	0,4	0,8	2,0	3,8	14,4
Парфумерний жир	1,9	4,1	10,1	19,2	72,0
Всього	22,8	48,4	119,6	227,8	854,4
Прибуток за 1 виробничий цикл (122 дні)					
Всього	16,4	34,8	78,0	139,8	494,4
Помісячний прибуток					
Всього	4,1	8,7	19,5	34,9	123,6
Річний прибуток (якщо не нарощувати виробництво)					
Всього	49,2	101,8	234,1	419,5	1 483,2

Висновки. Дотримання усіх технологічних та організаційних заходів на фермах різних розмірів сприяє забезпеченню намічених в розробках параметрів продуктивності кролів, рентабельного виробництва і реалізації продукції кролівництва. Здійснення комплексу зазначених заходів дає змогу отримувати від 4,1 до 123,6 тис. грн. прибутку на місяць.

Отже, при будівництві кролівничих ферм за технологією Михайлова розміром від 10 до 400 міні-ферм, загальна сума капітальних вкладень на створення ферм, включаючи витрати на придбання ремонтних самок і самців плідників та будівництво, становить від 49,2 до 1483,2 тис. грн.

Література

1. Вакуленко І.С. Вирощування кролів у домашніх та фермерських господарств (доповнено) [Текст] / І. Вакуленко // Інститут тваринництва УААН. – Х., 2002. – 33 с.
2. Вакуленко І. Відродження галузі кролівництва [Текст] / І. Вакуленко, Т. Очковська // Тваринництво України : Науково-виробничий журнал. - 2007. - №10. - С. 2-4.

3. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ecokrol.com.ua/ua/biznes-na-krolikah/>

4. Демчук М.В., Сачук Р.М. Підвищення якості продукції кролівництва на окремих технологічних етапах [Текст] / М. Демчук, Р. Сачук // Науковий вісник ЛНУВМ та БТ ім. С.З. Гжицького. – Львів. 2010. – Том 12, № 3 (45). Частина 4. – С. 173-179.

Summary

Sachuk R.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskij*

ECONOMIC EFFICIENCY OF PRODUCTION RABBIT

The article offered a unique business plans with rabbit developed by economists company "Ekokrol", to determine the organizational and economic conditions to reduce costs and increase profitability of production rabbit.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2011 р.